

Zákazníci místo občanů

21. 2. 2015 | aktualizace: 22. 2. 2015 11:50

Pavel Turek

Stalo se na Štědrý den roku 2006. Vlivný akademik Douglas Rushkoff byl přepaden před vchodem svého domu v příjemné rezidenční části Brooklynu. První reakcí bylo, že se přihlásil na místní rodičovský web, kde popsal svůj zážitek a varoval sousedy. Do hodiny mu přišlo několik odpovědí. Žádná však nevyjadřovala soustrast, ale pohoršení, že šířením zprávy kazí pověst čtvrti a tím pádem hodnotu jejich nemovitostí zatížených hypotékami. Rushkoff byl šokován a hlavou mu prolétla otázka: Proč je pro nás důležitější majetek než dění v místě bydliště? Právě ona stojí v jádru studie *Život, s. r. o.* z roku 2009. V ní někdejší propagátor a pozdější kritik nových médií (v češtině mj. vyšla jeho klíčová kniha *Kyberie*) zkoumá, jak tržní logika prosákla do mysli současného západního světa a jak korporátní vztahy zcela podprahově ovlivňují naše chování coby občanů.

Síla Rushkoffova psaní spočívá v tom, že střídá rovinu osobních zážitků, pozorování i žurnalistického reportování důsledků finanční krize s historickým exkurzem. V něm dokumentuje, jak se současné obří korporace propojené s bankovním sektorem a spekulativní ekonomikou nezrodily z oslavované svobodné soutěže, ale jsou naopak dědictvím praktik sahajících do časů renesance, kdy si aristokracie pojistila výdělků tím, že udělovala výsadní právo obchodovat v koloniích jen vybraným společnostem. Vylučovalo to možnost vzniku lokálních obchodních vztahů a tím pádem soběstačnost. Tyto principy odcizování se pak formovaly industrializací v 19. století, vytvořily kulturu konzumu i značek a přetrvávají v informačním věku. Mají vždy společné to, že obrovské množství služeb a produktů by si komunity dokázaly vytvořit samy, ale kupují si je jednotlivci coby zákazníci.

Rushkoff zastává pozici podobnou Naomi Kleinové, ale na rozdíl od ní nevěří ve společenskou změnu prostřednictvím velkých, politicky angažovaných hnutí. Jeho receptem je to, čemu říká „fraktální aktivismus“ – a ten v jeho idealistickém pojetí začíná třeba už zájmem o to, jak by šlo pomoci okradenému sousedovi.

Douglas Rushkoff: Život, s. r. o.

Přeložili Jana Odehnalová a Vít Penkala, Argo/Dokořán, 320 stran

[Jak používat nové diskuse](#)